

① *Papier*

Straks zien we door de boodschappen het bos niet meer

GREENPEACE

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Canadese oerbossen gekapt voor papier	5
De Nederlandse import van papier uit Canada	7
Maatschappelijk verantwoord ondernemen?	8
Falend overheidsbeleid	10
Conclusies & aanbeveling	11

Colofon

© Greenpeace, Oktober 2007
Redactie: Groenvoer, Femke Rongen
Design: Pé de Wit
Fotoredactie: Gerda Horneman
Fotocredits: Greenpeace

Produced on recycled chlorine-free paper

Nederland draagt bij aan de grootschalige verwoesting van oerbossen wereldwijd. Door onze import van allerlei producten is er in de afgelopen tien jaar meer dan 1,5 miljoen hectare bos verdwenen. Al in 1991 heeft onze regering verklaard dat zij de bijdrage van de Nederlandse economie aan wereldwijde ontbossing wilde stoppen. Toch blijft Nederland verantwoordelijk voor de kap van grote stukken oerbos. Het is de hoogste tijd voor een oerbosvrije Nederlandse markt. In een serie ontbossingsrapporten, getiteld 'Hollands Glorie', behandelen we als eerste papier uit Canada.

Wereldwijd verdwijnen oerbossen door de oprukkende ontbossing. Slechts 20 procent van de mondiale oerbossen is nog intact. De laatste oerbossen zijn niet alleen van groot belang als leefgebied voor mensen, dieren en planten. Ook voor ons klimaat spelen ze een cruciale rol. Bijna 20 procent van de mondiale uitstoot van broeikasgassen wordt veroorzaakt door ontbossing, vooral door grootschalige kap en bosbranden in verschillende delen van de wereld. Bosbranden maken dat Indonesië qua uitstoot van broeikasgassen van alle landen ter wereld de nummer drie is, en Brazilië de nummer vier.

Nederland blijft grote ontbossers

Ook Nederland draagt bij aan de vernietiging van de laatste oerbossen. Ontbossing en bosdegradatie door Nederlandse import namen in de afge-

lopen tien jaar met 73 procent toe. In de periode van 1996 tot 2000 ging het nog om ruim 571.000 hectare verwoest bosgebied; tussen 2001 tot 2005 was dit al opgelopen tot ruim 989.000 hectare. Dit blijkt uit onderzoek van het International Institute for Environment and Development (IIED) en AIDEnvironment in opdracht van Greenpeace¹.

Hout en papier

Het gebruik van traditionele bosbouwproducten als hout en papier draagt bij aan de ontbossing van de laatste oerbossen. Nederlandse bedrijven importeren jaarlijks 22,2 miljoen kubieke meter hout en houtproducten. Ons tropisch hout komt uit landen als Maleisië, Brazilië, Indonesië, Kameroen, Congo en Papoea-Nieuw-Guinea. In veel van deze landen wordt hout op grote schaal illegaal gekapt. Daarnaast gebruiken Nederlanders 4 mil-

jard kilo aan papierproducten per jaar. Dit papier en pulp komt uit voornamelijk uit Scandinavië en Rusland, maar kan ook uit Brazilië, Indonesië en Canada afkomstig zijn. Papier bestaat gedeeltelijk uit gerecycled pulp en deels uit verse houtvezels. Zo wordt er in Canada voor de productie van hout- en papierproducten jaarlijks meer dan 700.000 hectare bos gekapt. Op deze manier verdwijnen de laatste oerbossen van Canada voor de productie van wc-papier, kranten en boeken.

Palmolie en soja

Een andere bedreiging voor de wouden is de aanleg van diverse plantages. In Indonesië en Maleisië brandt men op grote schaal de laatste oerbossen van Azië plat, om ruimte te maken voor oliepalm- en pulpplantages. Tweederde van de Nederlandse ontbossing tussen 1995 en 2005 ontstond door onze vraag

¹ www.greenpeace.nl/reports/the-dutch-economic-contributio

naar soja en palmolie, die als onzichtbare grondstoffen dienen voor veel van onze dagelijkse boodschappen. In Zuid-Amerika, ook in het Amazonegebied, vond er destijds een grootscheepse ontbossing plaats voor veeteelt en sojaplantages voor de vleesindustrie. Soja wordt namelijk niet alleen als plantaardige olie in voedsel verwerkt, maar ook in veevoer. Nederland was in die tijd 's werelds grootste afnemer van Braziliaanse soja.

Het bossenbeleid van Nederland faalt

De Nederlandse regering heeft zich ten doel gesteld oerbossen te beschermen en niet langer bij te dragen aan ontbossing wereldwijd. Al in 1991 legde de overheid in het Regeringsstandpunt Tropisch Regenwoud vast dat zij de aantasting van bosgebieden wilde voorkomen. Zij zou "in beginsel geen medewerking verlenen

aan projecten en ontwikkelingen die het regenwoud kunnen aantasten" en "een beleid voeren dat erop gericht zou zijn, zodanige aantastingen te voorkomen". In 2002 voegde men hieraan toe: "het verminderen van de negatieve effecten van Nederlandse en mondiale handel op de internationale biodiversiteit". Om dit te bereiken zette de overheid in de afgelopen periode al haar kaarten in op zelfregulering. Vrijwillige initiatieven vanuit het bedrijfsleven en de kritische consument moesten leiden tot een verduurzaming van de Nederlandse markt.

Maar na zestien jaar kan het bedrijfsleven voor de meeste producten op de Nederlandse markt geen enkele garantie geven dat deze oerbosvrij zijn. Er zijn slechts enkele lichtpuntjes te noemen, zoals de Forest Stewardship Council (FSC) certificering van hout en papier

uit duurzame bossen en een moratorium op de handel van soja uit ontboste gebieden in het Amazonegebied. Soja uit andere gebieden, oncertificeerd hout en papier, palmolie uit Indonesië en Maleisië; het is voor de koper onduidelijk of deze producten wel of niet bijdragen aan de vernietiging van oerbos. Voor de consument is het dan ook niet mogelijk om oerbosvrij boodschappen te doen.

Onze markt: oerbosvrij!

De laatste oerbossen worden nu grootschalig bedreigd. Het minste dat de Nederlandse overheid kan doen, is concrete maatregelen nemen om verdere ontbossing tegen te gaan. Het is de hoogste tijd voor regulering van 'ontbossingsproducten' en een oerbosvrije Nederlandse markt. Anders zien we straks door de boodschappen het bos niet meer.

1 Canadese oerbossen gekapt voor papier

1.1 Oerbossen van Canada

De boreale wouden behoren tot 's werelds laatste oerbossen. Ze vormen een groene cirkel aan de rand van het poolgebied en strekken zich uit over Canada, Rusland, Alaska en het noorden van Europa. Zo'n 30 procent van de wereldwijde boreale wouden ligt in Canada. Deze oerbossen beslaan in totaal meer dan 310 miljoen hectare en reiken van de meest westelijk gelegen provincie Yukon tot aan de provincie Newfoundland aan de oostkust.

Deze grootste wouden van Noord-Amerika zijn de natuurlijke habitat voor een aantal unieke diersoorten. De rivieren en meren, uitgestrekte naaldbossen en planten als varens, mossen en wilde bloemen vormen het leefgebied van bijvoorbeeld de kariboe. Dit rendier, dat in kuddes door de wouden trekt, heeft een zeer uitgestrekt gebied nodig om te leven. Als de oprukkende kap van oerbossen niet snel wordt tegengehouden, zal de kariboe uitsterven.

Andere grote zoogdieren die worden bedreigd zijn de lynx, zwarte beer, wolf en veelvraat, een groot marterachtig nachtdier. Ook voor diverse vogels zijn de oerbossen van levensbelang: 30 procent van de zangvogels en 40 procent van de watervogels in Noord-Amerika nestelen in de boreale wouden en bijbehorende watergebieden. Bijna een miljard vogels vliegen jaarlijks naar het noorden om in deze gebieden te broeden, nadat ze in warmere gebieden in het zuiden hebben overwinterd.

De laatste oerbossen zijn ook van essentiële betekenis voor het levensonderhoud en de culturele identiteit van de inheemse bevolking van Canada, de First Nations. In Canada wonen meer dan een miljard mensen die behoren tot de First Nations. Bijna 80 procent hiervan leeft in de bosgebieden en is voor het levensonderhoud direct afhankelijk van de natuur. In veel gevallen proberen houtkapbedrijven de

inheemse bevolking van hun land te verdrijven, wat vaak leidt tot langdurige conflicten.

Ontbossing, vooral door grootschalige kap en bosbranden, draagt bij aan de uitstoot van broeikasgassen. Een groot deel van de koolstof wordt opgeslagen in de bodem, met name in veen- en moerasgebieden. Als bossen worden aangeast, droogt de bodem uit en komen er grote hoeveelheden broeikasgassen vrij, waaronder CO₂. De Canadese oerbossen herbergen meer dan 47,5 miljard ton koolstof.² Bij de kap van de wouden ontsnapt de koolstof. Dat is evenveel als zeven keer de jaarlijkse uitstoot van broeikasgassen wereldwijd.³ Door uitdroging van de bodem ontstaan er steeds meer bosbranden en neemt de uitstoot van broeikasgassen verder toe. Deze vicieuze cirkel van houtkap, CO₂-uitstoot, bosbranden en meer CO₂-uitstoot is desastreus voor de boreale wouden en het klimaat.

1.2 Massaal voor de bijl

Canada is wereldwijd de grootste exporteur van hout, houtpulp en papier.⁴ Jaarlijks produceert het land 15,5 miljoen ton papier.⁵ Voor diverse houtproducten kappen bedrijven bomen uit Canada's boreale wouden. Per jaar kapt men meer dan 700.000 hectare bos.⁶ In houtkapconcessies en voor de aanleg van duizenden kilometers weg verdwijnen grote delen woud, vaak in intacte bosgebieden. De biodiversiteit in deze regio's wordt verstoord, het gevaar van bosbranden neemt toe en het klimaat wordt belast.

In de gebieden waar men bomen kapt, is 90 procent 'kaalkap'. Grote stukken bos, met afmetingen van 10.000 hectare – zo groot als ongeveer 17.000 voetbalvelden – worden compleet vernietigd. Als het bos opnieuw groeit, duurt het vervolgens 250 tot 300 jaar voordat het weer in haar natuurlijke staat is hersteld. Toch noemen de Canadese overheid en houtkapbedrij-

² R.K. Dixon, A.M. Solomon, S. Brown, R.A. Houghton, M.C. Trexler and J. Wisniewski, "Carbon Pools and Flux of Global Forest Ecosystems", Science 263, no. 5144 (14 January 1994); 185-190. <http://www.sciencemag.org/cgi/content/abstract/263/5144/185>

³ W.A. Kurz, S.J. Beukema en M.J. Apps, 'Carbon implications of the Transition from Natural to Managed Disturbance Regimes in Forest Landscapes,' Mitigation and Adaptation Strategies for Global Change 2, no. 4 (1997); 405-421

⁴ www.evd.nl

⁵ Canadian Pulp and Paper Industry Key Statistics 2006, Pulp and Paper Products Council, www.pppc.org

⁶ Volgens de FAO is er geen ontbossing in Canada, aangezien deze kaalkap van tijdelijke aard is en de bossen niet worden omgezet in landbouwgronden. Echter, het kan 250 tot 300 jaar duren voor de bossen weer terug zijn in de oorspronkelijke staat. Deze kaalkap heeft wel degelijke grote gevolgen voor de biodiversiteit in het gebied, bijvoorbeeld voor het voortbestaan van de kariboe.

ven dit geen ontbossing, omdat het woud uiteindelijk kan herstellen. Degradatie en ontbossing vinden vooral in het zuiden van de boreale wouden plaats, maar rukken verder op naar de intacte bosgebieden in het noorden.

Met name in de provincies Quebec en Ontario breidt de ontbossing zich snel uit. Uit onderzoek waarbij satellietwaarnemingen tussen 1989 en 2001 zijn vergeleken, blijkt dat in Quebec bijna 1 miljoen hectare bos is gefragmenteerd, en in Ontario 500.000 hectare. Door deze degradatie is in Ontario nog slechts 18 procent en in Quebec 14 procent van de intacte oerbossen over. En maar een klein deel van deze bossen is beschermd: 9 procent in Ontario en minder dan 5 procent in Quebec. De bossen zijn in handen van de overheid en bijna de helft ervan is al toegekend aan houtkapbedrijven.

In Ontario en Quebec zijn drie grote bedrijven betrokken bij de verwoesting van bossen: Abitibi-Consolidated, Bowater en Kruger. Deze bedrijven zijn verantwoordelijk voor de vernietiging van een groot deel van de boreale wouden. Ze kappen in intacte oerbossen grote gebieden weg, waardoor het leefgebied van de kariboe, beer en lynx ernstig wordt aangetast. Ook zijn er diverse conflicten met de inheemse bevolking over de houtkap, zoals het geschil tussen de bevolkingsgroep Grassy Narrows First Nations en het houtkapbedrijf Abitibi-Consolidated over de houtkap in een miljoen hectare oerbos in Ontario.

In het noordwesten van Ontario ligt een gebied van een miljoen hectare oerbos waar houtkapbedrijf Abitibi-Consolidated bomen kapt. De inheemse bevolkingsgroep Grassy Narrows First Nations ziet het bos verdwijnen, en daarmee hun bron van bestaan. Sinds 2002 verzetten zij zich tegen Abitibi-Consolidated via wegblokkades. Hun vertegenwoordiger meldt: *“De industriële houtkap bedreigt onze bron van bestaanszekerheid. Onze rechten als inheemse bevolking worden geschonden. Ook de vis- en wildpopulatie waarvan wij afhankelijk zijn, wordt bedreigd door houtkap.”*⁷ In het gebied van meer dan 1 miljoen hectare is slechts 5,7 procent beschermd tegen houtkap. Niet meer dan 4,6 procent van het bos is nog intact.⁸

1.3 De grootste plunderaar: Abitibi-Consolidated

Abitibi-Consolidated is het grootste houtkapbedrijf van Canada, met een jaarlijkse omzet van 3,3 miljard euro. Het bedrijf heeft de grootste houtkapconcessies in de provincies Ontario en Quebec: 14,1 miljoen hectare bos. Krantenpapier is één van de belangrijkste exportproducten van het bedrijf, dat aan klanten in meer dan 70 landen levert. Jaarlijks produceert Abitibi-Consolidated 4,3 miljoen ton krantenpapier.

In tegenstelling tot wat veel mensen denken, is dit papier niet grotendeels gemaakt van gerecycled materiaal. Het krantenpapier van Abitibi-Consolidated dat Greenpeace onderzocht bestond voor minder dan 10 procent uit gerecycled materiaal. Dit betekent dat de rest, meer dan 90 procent, uit nieuwe houtvezels bestaat. Hiervoor kapt het bedrijf op grote schaal bomen in boreale wouden en draagt zij bij aan de destructieve kaalkap van Canada's oerbossen. Ondanks de toenemende ecologische vernietiging en de aanhoudende conflicten met de lokale bevolking, is Abitibi-Consolidated door

Canadian Standards Association (CSA) gecertificeerd voor duurzaam bosbeheer. Hun hout- en pulpproducten komen als 'duurzaam' op de markt.

⁷ <http://freegrassy.org>

⁸ CPAWS Wildlands League. Out of Balance: A revealing look at how public forests are managed in the Whiskey Jack Forest. 2005

2 De Nederlandse import van papier uit Canada

2.1 Nederlands krantenpapier

In Nederland gebruiken we veel papier. Elke Nederlander gebruikt per jaar gemiddeld tweehonderd kilo papier. Dat is meer dan een halve kilo per dag.⁹ In het jaar 2000 was het totale Nederlandse verbruik ruim 4 miljard kilo papier en karton: van kranten tot kopieerpapier, van servetten tot toiletpapier. Kranten en huis-aan-huisbladen zijn een belangrijk onderdeel van de totale papierconsumptie. Zo werden er in 2004 gemiddeld bijna 4,8 miljoen kranten per dag verspreid.¹⁰ In het jaar erna gebruikten Nederlandse uitgeverij in totaal 535.000 ton krantenpapier.¹¹ Ongeveer 10 procent hiervan kwam uit de Canadese oerbossen.

Canadese houtkapbedrijven leveren veel papier en pulp aan Nederlandse bedrijven. In het jaar 2006 exporteerden Canadese bedrijven voor 51 miljoen Canadese dollar aan papier en pulp naar Nederland.¹² Het papier uit Canada is met name krantenpapier. In de periode van 2000 tot 2005 importeerden Nederlandse afnemers jaarlijks gemiddeld 49.600 ton krantenpapier vanuit Canada.¹³ Van de pulp uit Canada maakt men papier dat in allerlei producten terecht kan komen, zoals wc-papier, servetten, boeken en kranten.

Abitibi-Consolidated is de belangrijkste exporteur van Canadees krantenpapier aan Nederlandse bedrijven. Het houtkapbedrijf exporteerde in 2006 voor een bedrag van ongeveer 20 miljoen Canadese dollar vanuit Quebec naar Nederland. Dit is ongeveer gelijk aan 14 miljoen euro en komt neer op zo'n 26.000 ton krantenpapier.

Drie grootste Nederlandse uitgeverij medeverantwoordelijk

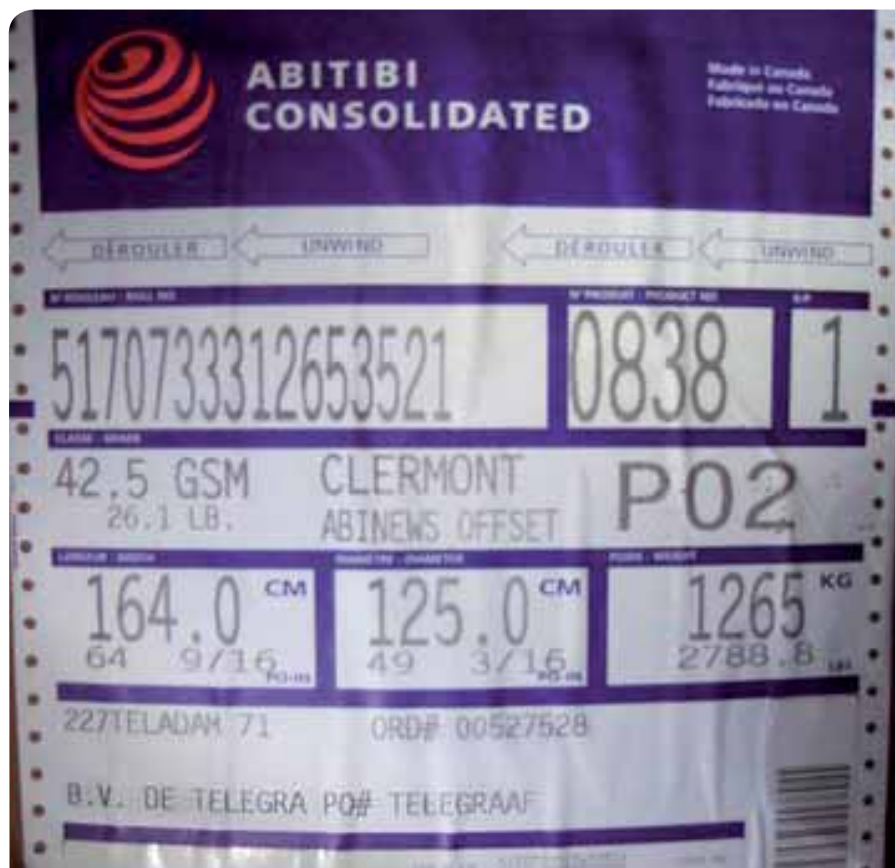
De drie grootste uitgeverij van Nederlandse dagbladen zijn PCM Uitgeverij, Wegener en Telegraaf Media Groep. Samen hebben ze ongeveer 80 procent van de markt in handen. Uit onderzoek van Greenpeace blijkt dat deze uitgeverij hun materiaal afnemen van Abitibi-Consolidated. Het gaat hierbij om rollen krantenpapier uit de papierfabrieken van Abitibi-Consolidated in Quebec. Het

papier dat het bedrijf naar Nederland exporteert bevat zeer weinig gerecycled pulp: meer dan 90 procent bestaat uit natuurlijke houtvezels, afkomstig uit Canada's laatste boreale wouden.

Het krantenpapier komt terecht in verschillende producten. Telegraaf Media Groep drukt het dagblad De Telegraaf op papier van Abitibi-Consolidated. Tevens is 22 procent van de huis-aan-huisbladen in Nederland in handen van Telegraaf Media Groep, en ook het gratis dagblad Spits met een oplage van 460.000.¹⁴ De grootste uitgeverij van huis-aan-huisbladen is Wegener, met circa 7,2 miljoen exemplaren per week.¹⁵ Daarnaast geeft Wegener een groot aantal regionale kranten uit, zoals Brabants Dagblad, BN/De

Stem, De Gelderlander, De Stentor, De Twentsche Courant Tubantia, Eindhovens Dagblad en Provinciale Zeeuwse Courant. PCM Uitgeverij, ook een afnemer van het krantenpapier van Abitibi-Consolidated, is uitgeverij van de landelijke dagbladen NRC, De Volkskrant, Trouw en AD (de laatste samen met Wegener).

Als consument kun je niet weten waar het papier vandaan komt en op welk papier de kranten gedrukt zijn; dit blijkt uit een kort onderzoek op de websites van PCM Uitgeverij, Wegener en Telegraaf Media Groep. Op de websites is geen informatie te vinden over de herkomst van het papier waarop de kranten zijn gedrukt. De consument kan daardoor niet kiezen voor een krant die gegarandeerd oerbosvrij is.

Etiket van rol krantenpapier waaruit blijkt dat De Telegraaf papier van Abitibi afneemt.

⁹ www.vrom.nl

¹⁰ Commissariaat voor de Media, Concentratie en Pluriformiteit van de Nederlands media 2004, Oktober 2005

¹¹ CEPI annual statistics 2005, www.cepi.org

¹² www.statcan.ca

¹³ www.unece.org

¹⁴ Telegraaf Media Groep jaarverslag 2006

¹⁵ Wegener Milieujaarverslag 2006

3 Maatschappelijk verantwoord ondernemen?

3.1 Geen gecertificeerd krantenpapier

Wat doen de uitgevers zelf om hun betrokkenheid bij de vernietiging van de laatste oerbossen te voorkomen? Onder druk van milieuorganisaties, die zich zorgen maakten om de laatste oerbossen in Finland, ondertekenden PCM Uitgevers, Wegener en (toen nog) Telegraaf Holding samen met enkele andere uitgevers in 1997 de 'Dutch Declaration of concern regarding Old Growth Forests'. De Raad van Bestuur van Wegener schrijft: "Dutch publishers and printers are aware of their responsibility as users of paper. Therefore they strongly oppose the use of old growth forests as a resource for the production of the paper used for their products." Ondanks deze uitspraak van tien jaar geleden nemen de uitgevers nog steeds krantenpapier af van producenten die betrokken zijn bij destructieve houtkap in de oerbossen van Canada.

Er is een klein percentage aantoonbaar duurzaam papier op de Nederlandse markt. Het aandeel FSC-gecertificeerd papier in Nederland wordt op dit moment geschat op 2 à 3 procent; hierbij zit vooralsnog geen FSC-krantenpapier.

De uitgevers hadden de stap naar FSC-gecertificeerd papier al jaren geleden kunnen maken. Zeker voor krantenpapier

met een hoog percentage verse houtvezels zou men verwachten dat uitgevers ervoor zorgen dat dit uit aantoonbaar duurzaam beheerde bossen afkomstig is. Tot op heden verkozen zij dit niet te doen. Uit het voorbeeld van Abitibi-Consolidated blijkt dat de uitgevers afnemen van een papierproducent, die geen enkele FSC-gecertificeerde houtkapconcessie bezit.

3.2 Misleiding

Eén van de claims over krantenpapier is dat het aandeel van nieuwe houtvezels zeer laag zou zijn en de bijdrage aan houtkap mee zou vallen. PCM Uitgevers schrijft hierover op de website: "Een zorgvuldige omgang met het milieu is het uitgangspunt bij het drukken van kranten. Het krantenpapier dat gebruikt wordt, bestaat voor 70 procent uit gerecycled papier."¹⁶ Echter, het krantenpapier dat PCM Uitgevers, Wegener en Telegraaf Media Groep van Abitibi-Consolidated afnemen, komt uit twee papierfabrieken in Quebec, waar het aandeel gerecycled pulp aanzienlijk lager is. In de papierfabriek in Baie Comeau is het aandeel van gerecycled pulp slechts 8 procent en in de fabriek in Clermont 0 procent.¹⁷ Abitibi-Consolidated stelt dat 28 procent van de pulp die zij gebruiken uit gerecycled materiaal komt.

Op de website van het Informatie centrum Papier en Karton staat over het percentage gerecycled pulp in krantenpapier: "Voor een groot aantal papierproducten is de inzet van oud-

¹⁶ www.pcmuitgevers.nl

¹⁷ www.abitibiconsolidated.com

papier hoog. Voor papieren en kartonnen verpakkingen, krantenpapier, wc-papier en handdoekjes ligt dit tussen 83 en 100 procent.”¹⁸ Het voorbeeld van de import van Canadees krantenpapier bewijst dat dit niet altijd het geval is. Ondertussen recyclen we in Nederland zoveel papier, dat we het overschot exporteren naar verschillende landen, waaronder China.

PCM Uitgevers misleidt haar consumenten door op haar website te zetten dat alle producten die zij gebruiken afkomstig zijn uit FSC-gecertificeerde bossen. Zo schrijft het bedrijf op haar website: “De keuze van papierleveranciers wordt niet alleen door kwaliteit en prijs bepaald, maar leveranciers moeten ook beschikken over FSC-certificering, een keurmerk voor goed bosbeheer.” Ook Wegener zet de consument op een verkeerd spoor. Het bedrijf schrijft in haar milieujaarverslag 2006: “Zich bewust van zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid voor de leefomgeving en de mogelijke belasting van het milieu, zal de Raad van Bestuur van Koninklijke Wegener NV zich inspannen om de risico’s die de

bedrijfsactiviteiten kunnen veroorzaken, zo veel mogelijk te voorkomen c.q. te beperken.” Achter de duurzame uitspraken op de verschillende websites zit echter geen beleid om daadwerkelijk te kunnen garanderen dat de kranten niet bijdragen aan de vernietiging van oerbossen.

3.3 Reacties van de uitgevers

Greenpeace heeft de drie uitgevers aangeschreven en hen op de hoogte gesteld van de uitkomsten van dit onderzoek. Greenpeace herinnerde hen aan de uitspraken van 1997 en meer recente toezeggingen over het voorkomen van betrokkenheid bij de vernietiging van oerbossen. De drie uitgevers laten weten onze zorgen over de instandhouding van de oerbossen te delen, maar trekken niet de conclusie dat zij als afnemer van Abitibi-Consolidated betrokken zijn bij de verwoesting van de Canadese oerbossen. Volgens Wegener en PCM Uitgevers bestaat er “geen aanleiding om in te gaan op het verzoek om te stoppen met de afname van papier van Abitibi-Consolidated”. Telegraaf Media Groep zegt toe om “de desbetreffende leverancier te volgen en vertrouwen erop hiermee van dienst te zijn geweest”.

De drie uitgevers sturen allen dezelfde brief van Abitibi-Consolidated mee, waarin het Canadese bedrijf zelf verklaard duurzaam te opereren. Voor de uitgevers is dit kennelijk voldoende bewijs dat het bedrijf duurzame producten levert. De drie uitgevers blijken geen enkel beleid te hebben om te kunnen garanderen dat het papier waarop zij drukken niet bijdraagt aan de destructie van de laatste oerbossen.

¹⁸ www.papierinfo.nl

4 Falend overheidsbeleid

Uit onderzoek van het onderzoeksbureau IIED in opdracht van Greenpeace blijkt dat er tussen 2000 en 2005 maar liefst 12.740 hectare Canadees bos is gedegradeerd voor de papierexport naar Nederland. Uitgevers laten Nederlandse kranten op papier drukken, dat gemaakt wordt van hout uit de laatste oerbossen. De sector lijkt dit probleem niet onder ogen te willen zien. En als consument is het onmogelijk om te kiezen voor een gegarandeerd oerbosvrij dagblad. Dan rest de vraag: wat doet de Nederlandse overheid om te voorkomen dat boreale wouden gekapt worden voor de Nederlandse vraag naar pulp en papier?

VROM meldt op haar website:

“De belangrijkste houtsoorten die in Europa worden gebruikt voor de productie van papier en karton zijn naaldhout en loofhout. Het grootste deel komt uit productiebossen en plantages in Scandinavië, het zuidwesten van Europa en Noord-Amerika. Die bossen worden duurzaam beheerd. De papierindustrie gebruikt vooral dunningshout – kleine bomen en snoeihout als takken en kleine stammen – en zagerijresten. De dikkere delen van de stammen en de grotere bomen worden gebruikt voor de bouw-, meubel- en emballageindustrie.”

Ondanks deze beweringen kan de overheid geen garantie geven voor het duurzaam beheer van deze bossen.

Deze verklaring is op niets gestaafd: de overheid heeft geen instrument om deze claim te onderbouwen.

De destructieve kap van een bedrijf als Abitibi-Consolidated toont dit aan.

De enkele initiatieven die de overheid onderneemt op het terrein van duurzaamheid dragen nauwelijks bij aan het terugdringen van de verwoesting van oerbossen. Zo heeft de overheid algemene doelstellingen opgesteld om het gebruik van papier te verduurzamen. Deze doelstellingen liggen met name op het vlak van recycling. In het Papiervezel-

convenant is een doelstelling van 75 procent gerecycled papier vastgesteld. Om dit percentage te halen, moet er zoveel mogelijk papier gerecycled worden. De overheid probeert onder meer met voorlichtingscampagnes recycling te stimuleren. Hoewel dit een zeer positief initiatief is, is het geen oplossing voor het probleem van de import van niet-duurzaam papier uit Canada. Het papier van Abitibi-Consolidated bestaat voor minder dan 10 procent uit gerecycled pulp; de import van dit destructieve papier wordt op geen enkele manier gereguleerd.

De overheid heeft tot nu toe nog geen standaard ontwikkeld dat de duurzaamheid van geïmporteerd hout of pulp kan toetsen. Jarenlang heeft men aan zo'n systeem gewerkt, maar recent is besloten om geen volledig systeem te ontwerpen en alleen een toetsingssysteem op te stellen voor het eigen aankoopbeleid. Het systeem waaraan men werkte, zou overigens op vrijwillige basis worden ingevoerd. Bedrijven die er niet aan zouden willen meewerken, zouden vrijuit gaan en nog altijd kunnen importeren wat ze willen. Met zo'n systeem zou de overheid nog altijd geen enkele garantie kunnen geven dat de import van pulp duurzaam is.

De Nederlandse overheid stelde zich voor haar eigen papierconsumptie een doel: in 2010 moet al het papier 100 procent

duurzaam zijn. Op dit moment is het nog onduidelijk wat dat betekent. Het toetsingssysteem dat moet bepalen wat wel en wat niet duurzaam is, is nog in ontwikkeling. Erkent men bijvoorbeeld een certificeringssysteem als CSA, dat voor grote problemen zorgt in de Canadese oerbossen, als garantie voor duurzaamheid? Aan het einde van dit jaar wil de overheid een operationeel systeem hebben voor het toetsen van papier. Tot die tijd kan de Nederlandse overheid zelfs voor haar eigen aankoop geen duurzaamheid garanderen.

Senter Novem, een agentschap van het ministerie van Economische Zaken, is begonnen met enkele pilotprojecten voor de verduurzaming van de papiersector. Hierbij ligt de nadruk op het gebruik van energie en water en niet op de duurzaamheid van de gebruikte grondstoffen. Van de negen papierprojecten binnen het programma Milieu & Technologie heeft geen enkele als focus het verminderen van het gebruik van grondstoffen of het verduurzamen van de grondstoffen.¹⁹

Kortom, de Nederlandse overheid heeft geen concreet beleid om te voorkomen dat papier uit de laatste oerbossen op de Nederlandse markt verkrijgbaar is. Ondertussen dragen consumenten met de aankoop van hun krant onbedoeld en ongevraagd bij aan de verwoesting van de laatste oerbossen.

¹⁹ www.senternovem.nl

5 Conclusies & aanbeveling

5.1 Conclusies

Nederland importeert papier afkomstig uit Canada, waarvoor oerbossen worden verwoest. Het gaat niet om enkele zogenaamde achterblijvers in een sector; de drie grootste uitgevers, samen goed voor 80 procent van de krantenmarkt, importeren dit papier. Twee van de drie bedrijven claimen op hun website duurzaam te onder-

nemen. PCM Uitgevers beweert zelfs dat de pulp en het papier dat zij importeert uit FSC gecertificeerde bossen afkomstig is, zonder daarvoor enig beleid te hebben ontwikkeld.

Consumenten worden misleid en dragen onbedoeld en ongevraagd bij aan de vernietiging van de laatste oerbossen. De overheid heeft geen concreet beleid om deze import te kunnen tegenhouden.

5.2 Aanbevelingen

Het is de hoogste tijd dat de Nederlandse overheid harde maatregelen neemt om te garanderen dat alle producten op de Nederlandse markt oerbosvrij zijn. De regering moet werk maken van haar doelstelling bossen te beschermen en niet meer bij te dragen aan ontbossing wereldwijd. Daarvoor is een pro-actieve en meer regulerende rol essentieel.

De Nederlandse overheid moet de laatste oerbossen beschermen en op korte termijn:

- **'ontbossingsproducten' van de Nederlandse markt weren**
met regulering van de handel in producten die bijdragen aan ontbossing, zodat de Nederlandse overheid kan garanderen dat producten op de Nederlandse markt oerbosvrij zijn;
- **intacte bosgebieden beschermen**
door actief steun te verlenen aan internationale fora voor bescherming van bosgebieden en aan moratoria in belangrijke intacte oerbossen, zoals het moratorium op de handel in soja uit ontboste Amazonegebied en het moratorium op de uitbreiding van industriële houtkap in de Democratische Republiek Congo;
- **bosbescherming financieren**
met het ondersteunen van een financieringsmechanisme voor het tegengaan van ontbossing binnen de nieuwe klimaat-onderhandelingen die volgen op het Verdrag van Kyoto.

GREENPEACE